

In memoriam

UDK: 904: 929 Basler

PROF. DR. ĐURO BASLER

(Sijekovac kod Bosanskog Broda, 6. ožujka 1917. –
Sarajevo, 3. veljače 1990.)

U Sarajevu nas je 3. veljače 1990. godine iznenada u smiraj dana zauvijek napustio arheolog i povjesničar, vrsni pedagog i odgojitelj dr. Đuro Basler.

Dug je i veoma bogat životni put pregaoca, znanstvenika i pedagoga Đure Baslera, stručnjaka širokog zanimanja kojega je u relativno visokoj životnoj dobi krasilo lijepo zdravlje, misao i pero. Oštrio ga je na polju arheološke, povijesne, teološke, jednom riječju humanističke znanosti. Ostavio je za sobom neizmjereno bogatstvo duhovne kulture na polju arheologije i povijesnih znanosti. U velikom i širokom mozaiku znanstvenih radova utkano je i preko šest stotina njegovih znanstveno-stručnih radova. Bio je jednom riječju živa enciklopedija koja je svakomu davala pouku i savjet.

Đuro Basler, arheolog i konzervator, rođen je 6. ožujka 1917. godine u posavskom selu Sijekovac, nadomak Bosanskog Broda. Osnovnu školu i gimnaziju završio je u Slavanskom Brodu, a studij arheologije u Zagrebu. Doktorat iz arheoloških znanosti stekao je u Zadru. Nepunu deceniju (od 1950. do 1959. godine) proveo je u svojstvu konzervatora arheoloških spomenika u Zavodu za zaštitu spomenika kulture BiH. U Zemaljski muzej u Sarajevu došao je 1960. godine i tu proveo nešto manje od četvrt stoljeća. U njemu je postao utemeljitelj jednog značajnog segmenta iz oblasti prehistorijske arheologije Bosne i Hercegovine koja proučava najstarije tragove ljudskog roda. Njegovo ime postalo je trajno i neraskidivo vezano za paleolitik Bosne i Hercegovine.

Za vrijeme njegova rada u Zavodu za zaštitu spomenika kulture BiH izvršio je brojna iskapanja i konzerviranja niza važnih prapovijesnih, rimskih i srednjovjekovnih lokaliteta kakvi su između ostalih: Mogorjelo kod Čapljine, srednjovjekovna nekropola u Grborezima kod Livna, kasnoantička bazilika u Oborcima, ilirska nekropola u Gostilju na Skadarskom jezeru, ilirska gradina u Olšanićima kod Stoca, lokalitet na kome se nalazilo središte ilirskog plemena Daorsa. Radio je na brojnim konzervacijama starih gradova kao na primjer na: tvrđavi u Doboju, Doboru, Jajcu, Tešnju, Ključu, Vranduku, Srebreniku i drugim. Obavio je brojna rekognosciranja terena Bosne i Hercegovine, pa je tako pripomogao boljem upoznavanju arheološke topografije ove republike. Već u najranijim njegovim znanstvenim istraživanjima poseban interes pokazao je za proučavanje ostataka paleolitika. Iz tog perioda otkriva prve ostatke u Bosni i Hercegovini koje će proširiti

i produbiti radom u Zemaljskom muzeju u Sarajevu. Niz veoma važnih iskapanja iz paleolitika obavio je u dolinama bosanskih rijeka i riječica: Ukrine, Usore i Bosne. Otkrio je brojna staništa iz srednjeg i mlađeg paleolitika na tom području. Obimnija i po rezultatima bogatija nalazišta otkrio je na Crkvini u Makljenovcu, Lušiću u Kulašinu, Visokom Brdu u Ljupljanici kod Dervente, te na Kadru kod Odžaka. Od posebnog su značaja njegova istraživanja i rezultati do kojih je došao iskapanjima u lokalitetu Badanj kod Stoca gdje je pored ostataka materijalne kulture pronašao i umjetničke gravure pračovjeka na stijeni. Njegova istraživanja nisu bila ograničena samo na lokalitete u BiH. Proširivao ih je i na druge naše republike, primjera radi na Crnu Goru gdje je rukovodio iskapanjima na lokalitetu Crvena stijena kod Petrovića.

Kao predani i strastveni istraživač, arheolog, povjesničar i pedagog, izvanredni poznavalac gotovo svih humanističkih znanosti i veliki poliglota, dr. Đuro Basler rezultate svojih istraživanja priopćava u brojnim znanstveno-stručnim časopisima u zemlji i svijetu. Pored nekoliko monografija i sintetičkih djela od kojih svakako treba spomenuti: *Arhitektura kasnoantičkog doba u Bosni i Hercegovini*, »Veselin Masleša«, Sarajevo 1972; *Kasnoantičko doba u kulturnoj istoriji BiH*, Sarajevo 1966; *Kršćanska arheologija*, Mostar 1986; objavio je preko 600 bibliografskih jedinica rasutih po brojnim časopisima. Koristio je kod objavljivanja svojih radova i pseudonim Juraj Kujundžić. Svakako mu je najveći broj radova našao prostora na stranicama »Glasnika Zemaljskog muzeja« u Sarajevu, »Našim starinama«, glasilu Zavoda za zaštitu spomenika kulture u Sarajevu, zatim »Peristil«; »Članci i građa za kulturnu istoriju istočne Bosne u Tuzli«, »Arheološki vjesnik«, »Zbornik Krajiških muzeja«; »Forschungsberichte zur Ur-und Frugeschichte« u Beču; »Starine Crne Gore«; »Arhitektura-urbanizam«; »Eiszeitalter und Gegenwart«, »Godišnjak Pedagoške akademije u Nikšiću«; »Jahrbuch für Geologie und Paläontologie«, »Wissenschaftlichen Mitteilungen des Bosnisch-herzegowinischen Landesmuseum«; »Kunst und Stein«; »Kunst und Geschichte in Südosteuropa«; »Ungarn Jahrbuch«; »Glasnik Društva za nauku i umjetnost Crne Gore«; »Živa antika«; »Godišnjak Centra za balkanološka ispitivanja«; »Numizmatičar«; »Epoque préhistorique et protohistorique en Yugoslavie«; »Dobri pastir« te brojnim dnevnim i revijalnim listovima. Djelomičan uvid u njegovu bibliografiju pruža »Hrvatski bio-bibliografski leksikon«; Radovi sa simpozija »Srednjovjekovna Bosna i evropska kultura« (Zenica 1973); »Kršćanska arheologija« (Mostar 1986) i druge publikacije.

Široki raspon njegova znanja i zanimanja odrazio se ne samo u njegovim znanstveno-stručnim radovima već i u pedagoškom radu, pa se među njegovim učenicima nalaze i istraživači raznih profila od arheologa predhistoričara preko medievista do povjesničara konzervatora i povjesničara umjetnosti. Djelo Đure Baslera utkano je u temelje bosanskohercegovačke, hrvatske, jugoslavenske i svjetske arheologije i povijesti, a njegovo ime ostat će jedno od najvećih u redovima arheologa paleolitičara. Iako je od njegove smrti prošlo samo par mjeseci, vrijedilo bi razmišljati o analizi njegova znanstveno-stvaralačkog rada i njegov prebogat rad i rezultate obilježiti jednim znanstvenim skupom. Do tada nam ostaje da mu kažemo jedno veliko hvala što nas je obogatio znanstvenokulturnom baštinom i što nam je ostavio u trajno nasljeđe rezultate svojih istraživanja. Neka mu je za sve to slava i velika hvala.

Pavo ŽIVKOVIĆ, Sarajevo